

Europos Sąjungos
Taryba

Briuselis, 2024 m. kovo 12 d.
(OR. en)

7427/24

CLIMA 102
ENV 251
ENER 118
TRANS 135
AGRI 182
ECOFIN 283
COMPET 277
IND 134
MI 261

PRANEŠIMAS

nuo: Tarybos generalinio sekretoriato

kam: Nuolatinių atstovų komitetui / Tarybai

Komisijos dok. Nr.: 6291/24 + ADD 1-6

Dalykas: Komunikatas dėl Europos 2040 m. klimato srities tikslo
– Pasikeitimas nuomonėmis

1. Pirmininkaujanti valstybė narė parengė pridedamą pranešimą ir klausimus ministrams, kad jais būtų galima remtis 2024 m. kovo 25 d. Tarybos (aplinka) posėdyje keičiantis nuomonėmis pirmiau nurodyta tema.
2. Nuolatinių atstovų komiteto prašoma susipažinti su pirmininkaujančios valstybės narės pranešimu bei klausimais ir perduoti juos Tarybai pasikeitimo nuomonėmis tikslu.

Komunikatas dėl Europos 2040 m. klimato srities tikslo

– Pasikeitimas nuomonėmis –

Išvadas

2024 m. vasario 6 d. Komisija paskelbė komunikatą dėl 2040 m. klimato srities tikslo¹, kuriame pateikiama vizija po 2030 m., atsižvelgiant į klimato kaitos intensyvėjimą ir į tai, kad vis sparčiau auga apčiuopiami jos kaštai. Jame išdėstyta Europos, kaip žemyno, turinčio tvirtą pramonės ekosistemą, kuriame būtų naudojama švari ir įperkama mažo anglies dioksido pėdsako energija ir vartojamas tvarus maistas bei medžiagos, vizija – tai bus naudinga ES piliečiams ir užtikrins ES atsparumą būsimoms krizėms. Remiantis išsamiau poveikio vertinimu, komunikate rekomenduojamas tikslas iki 2040 m. grynąjį išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį sumažinti 90 %, palyginti su 1990 m., kad ES toliau ryžtingai siektų iki 2050 m. neutralizuoti poveikį klimatui. Rekomenduojamas tikslas laikomas atitinkančiu mokslines rekomendacijas ir įsipareigojimus pagal Paryžiaus susitarimą. Komunikatu siekiama pradėti išsamias diskusijas dėl būsimos po 2030 m. galiosiančios klimato politikos programos. Kitos kadencijos Komisija pateiks pasiūlymus dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kuriais 2040 m. tikslas bus įtrauktas į Europos klimato teisės aktą ir tolesnes sektorines priemones.

Išsamus komunikato nagrinėjimas ir poveikio vertinimas darbo grupės lygmeniu Taryboje pradėtas 2024 m. vasario 12 d. Dėl klimato politikos tarpsektorinio pobūdžio pirmininkaujanti valstybė narė į šias diskusijas aktyviai įtraukia kitų Tarybos sektorių atstovus.

¹ Dok. 6291/24 + ADD 1–6.

Siekiant teisingos pertvarkos ir konkurencingo tvarumo

Komunikate teigiama, kad iki 2040 m. pereinant prie visiškai nuo iškastinio kuro nepriklausomos elektros energijos sistemos pastatų, transporto ir pramonės sektoriuose esminis pertvarkos veiksnys bus elektrifikacija. Atsisakiusi iškastinio kuro ES taps autonomiškesnė, padidės jos atviras strateginis savarankiškumas ir sumažės kainų šuolių rizika. Nors atsinaujinančiųjų išteklių energija taps šios pertvarkos pagrindu, bus reikalingi visi mažo anglies dioksido kiekio energijos sprendimai. Pramonės priklausomybės nuo iškastinio kuro mažinimui reikės žiediškesnės ekonomikos, didesnio anglies dioksido surinkimo technologijų naudojimo ir mažo anglies dioksido pėdsako sprendimų diegimo, taip pat reglamentavimo ir finansavimo aplinkos, kuria būtų remiamas ES konkurencingumas. Atsižvelgdama į poreikį suteikti svarbesnį vaidmenį pramoninio anglies dioksido absorbavimui sektoriuose, kuriuose sunku sumažinti išmetamą teršalų kiekį (kuris papildytų su žeme susijusį absorbavimą), 2024 m. vasario 6 d. Komisija paskelbė komunikatą dėl pramoninio anglies dioksido tvarkymo².

Transporto sektoriuje išmetami teršalai iki 2040 m. turėtų būti dekarbonizuoti beveik 80 %, palyginti su 2015 m., daug investuojant į infrastruktūrą, technologinius sprendimus, anglies dioksido apmokestinimą, mažo anglies dioksido pėdsako kuro naudojimą ir perėjimą prie kitų transporto rūšių. Reikės sumažinti žemės ūkio ir žemės sektoriuose išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį, kartu užtikrinant įperkamo ir kokybiško maisto gamybą ES. Komunikate pabrėžiama, jog reikia koordinavimo visoje maisto vertės grandinėje ir žemės sektoriaus valdymo efektyviau naudojant išteklius ir tausojant biologinę įvairovę, kad jis būtų atsparesnis klimato kaitai.

² Dok. 6306/24.

Visapusiškas sutartos 2030 m. strategijos įgyvendinimas yra pagrindinė reikiama sąlyga 2040 m. tikslui pasiekti. Prie įgyvendinimo turėtų prisidėti plati galimybių atverianti sistema, padėsianti siekti dviejų vienodai svarbių Europos žaliojo kurso tikslų – teisingos pertvarkos ir konkurencingo tvarumo. Todėl daugiau dėmesio reikės skirti teisingai pertvarkai, kuri nė vieno nepaliktų nuošalyje, ir strateginiam dialogui, be kita ko, su pramonės ir žemės ūkio sektoriais. Anglies dioksido apmokestinimas išliks pagrindine pokyčių varomąja jėga, o ES apyvartinių taršos leidimų prekybos sistemą (ES ATLPS) reikės papildyti kitais mechanizmais, pavyzdžiui, efektyviai taikomais energijos mokesčiais ir laipsnišku subsidijų išastiniam kurui panaikinimu. Tikimasi, kad būtinas spartus nulinio ir mažo anglies dioksido pėdsako technologijų diegimas sukurs didelę vidaus rinką švarių technologijų gamintojams ir paskatins mokslinius tyrimus bei inovacijas. Tačiau, atsižvelgiant į tai, kad norint užtikrinti tikrai vienodas sąlygas reikia visuotinio požiūrio į anglies dioksido apmokestinimą, ES turėtų toliau vykdyti diplomatiją klimato kaitos srityje, kad paskatintų anglies dioksido apmokestinimo iniciatyvas kitose jurisdikcijose.

Neveikimo kaina ir klimato politika kaip investicijų politika

Komunikate primenama, kad 1980–2022 m. padaugėjo su klimatu susijusių ekstremalių įvykių – jie ES per šį laikotarpį nusinešė 220 000 gyvybių ir padarė 650 mlrd. EUR ekonominių nuostolių, iš kurių apie 179 mlrd. EUR per pastaruosius penkerius metus. Todėl nuspręsta 2024–2027 m. laikotarpiu ES solidarumo ir neatidėliotinos pagalbos rezervą padidinti 1,5 mlrd. EUR. Komisija apskaičiavo, kad papildomi metiniai investicijų poreikiai vykdant pertvarką sudaro 1,5 % BVP, palyginti su 2011–2020 m. laikotarpiu, tačiau pabrėžia, kad dėl neveikimo ateinančiais dešimtmečiais būtų patirtos dar didesnės išlaidos – galimos bendros BVP išlaidos prarandant 2,4 trln. EUR 2031–2050 m.; tai yra konservatyvus įvertis, į kurį neįtraukta, pavyzdžiui, kritinių taškų rizika. Be to, pagerinus rizikos prevencijos ir pasirengimo priemones padidės visos ekonomikos atsparumas ir sumažės pertvarkos išlaidos.

Siekiant užtikrinti reikalingų privačiųjų investicijų lygį, reikės stiprinti kapitalo rinkų sąjungą ir bendrąją rinką, o Europos investicijų bankui ir kitiems instituciniams finansų subjektams teks pagrindinis vaidmuo sutelkti privačiąsias investicijas, visų pirma mažinant projektų riziką, pritraukti investicijas į infrastruktūrą ir užtikrinti signalinį poveikį kitiems rinkos dalyviams. Tikslinis viešasis finansavimas sudarys sąlygas veiksmingiausiai pasinaudoti esamomis priemonėmis, pavyzdžiui, Inovacijų fondu, aukcionų pajamomis, gautomis iš ES ATLPS, ir ES biudžetu.

Klausimai ministrams:

Atsižvelgiant į visa tai, ministrų prašoma pasikeisti nuomonėmis remiantis šiais klausimais:

- *Kaip ES turėtų siekti pereiti prie neutralaus poveikio klimatui, atsižvelgdama į klimato kaitos intensyvėjimą ir į tai, kad vis sparčiau auga apčiuopiami jos kaštai? Kokios, jūsų nuomone, yra svarbios reikiamos sąlygos po 2030 m. galiosiančiai sistemai parengti?*
- *Kokie ekonomikos sektoriai turi didžiausią potencialą prisidėti prie pertvarkos po 2030 m. ir kuriose srityse, jūsų nuomone, kyla didžiausių iššūkių?*
